

KESTÄVÄÄ KASVUA JA TYÖTÄ -OHJELMA

Ohjuri

Oletko työtön työnhakija?

Tarvitsetko tietoa koulutus-
ja työllistymissuunnitelmissa?

Suunnitteletko
ammattinvaihtoa?

**Kuuden opiskelijan
kasvot ja
kokemukset**

 kpedu

TYÖELÄMÄPALVELUT

Ohjurilla kohti uutta työtä ja ammattia

Henkilökohtaisen ohjauksen ja koulutusten avulla on autettu työttömiä työnhakijoita uuden työ- tai opiskelupaikan löytämisessä. Työnhakijat ovat joutuneet hyvin erilaisten syiden vuoksi vaihtamaan työpaikkaa tai ammattia. Moni on terveydellisten syiden vuoksi joutunut luopumaan työpaikastaan ja miettimään jopa uudelleen koulutusta. Jotkut ovat työttömäksi jäätyään halunneet lähteä kohti jotakin aivan uutta, jopa toteuttamaan nuoruuden haavettaan tai suorittamaan valmiiksi aiemmin keskeytyneet opinnot.

Projektin työntekijät: Sirpa Salo, Merja Forslund ja Tuula Paavola-Ylitalo.

Suurin osa Ohjurin n. 700:sta asiakkaasta on osallistunut lyhytkestoiseen opinto- ja uraohjaukseen. Asiakkaista noin kolmasosa on osallistunut myös työllistymistä ja ammatinvaihtoa tukevaan Ohjurin koulutukseen. Ohjaustapaamisen aikana on selvitetty työnhakijoiden osaamista ja kiinnostuksenkohteita, ohjattu heitä työnhaussa ja kerrottu heille soveltuvista opiskelumahdollisuuksista. Koulutusten aikana työnhakijat ovat lisäksi tutustuneet heitä kiinnostaviin koulutuksiin, ammatteihin sekä työnantajiin yritysvierailujen ja työssäoppimisen avulla. Koska syyt ammatinvaihtoon ovat hyvin yksilöllisiä, on Ohjurin koulutukset suunniteltu yksilöllisesti opiskelijoiden tarpeisiin.

Hankkeen toteutus on onnistunut hyvin, sen tulokset ja vaikuttavuus ovat olleet hyvät.

Hankkeen osallistujista on 36% työllistynyt ja 23% on aloittanut opiskelun.

Toki haasteitakin on kohdattu. Kaikki hankkeen osallistujat eivät ole löytäneet ratkaisua työttömyyteen. Jos Ohjurin palvelujen aikana ei ole löytynyt työ- tai opiskelupaikkaa, ovat syyt olleet hyvin yksilöllisiä. Joskus osallistujan työ- tai opiskelukuntoisuus ei ole riittävän hyvä, että hän pystyisi mennä töihin tai aloittaa opiskelua. Joskus on asiakkaan kannalta parempi ohjata hänet ensin kuntouttaviin palveluihin. Erityisesti matalapalkka-aloilla on haasteita aiheuttanut myös se ettei työnhakijan kannata lähteä töihin, koska hän saa lähes saman toimeentulon työttömänä ollessaan.

Verkostoyhteistyö on ollut tärkeää hankkeen onnistumisen kannalta. Ammatillisten kou-

luttajien työpanos on ollut tärkeä yksilöllisten koulutuspolkujen suunnittelussa sekä ammatillisten opintojen toteuttamisessa. Pohjanmaan Te-toimiston rooli on ollut merkittävä työnhakijoiden ohjaamisessa opinto- ja uraohjaukseen. Yhteistyötä on tehty myös Kokkolan kaupungin työllisyysyksikön ja etsivän nuorisotyön, Kokkotyösäätiön ja Kelan kanssa. Lisäksi yhteistyö alueen yritysten ja työnantajien kanssa on ollut erittäin tarpeellista. Yritykset ovat suhtautuneet myönteisesti opiskelijoihin, jotka ovat tehneet yritysvierailuja piilotyöpaikkojen kartoittamiseksi.

Lisäksi yritykset ovat tarjonneet työssäoppimispaikkoja hankkeen opiskelijoille, ja usein myös työllistäneet opiskelijoita työelämäjakson jälkeen.

Suuret kiitokset kollegoilleni Sirpa Salolle ja

Tuula Paavola-Ylitalolle, joiden kanssa olemme yhdessä luotsanneet hanketta eteenpäin omilla osaamisalueillamme ja toisiamme tukien. Kiitokset myös Kpedu:n Pekka Ylitalolle ja Ulla Herroselle, Kaustisen seutukunnan Mikko Hänniselle ja muille hankkeen verkostotoimijoille, sekä Keski-Suomen ELY:lle ja Kokkolan ja Kaustisen seutukunnan kunnille, jotka ovat tehneet mahdolliseksi Ohjuri -hankkeen toteuttamisen. Ely-Keskus on valinnut Ohjurin yhdeksi toimintalinjaksi 3.6.1 esimerkkihankkeeksi.

Erityiset kiitokset Ohjurin asiakkaille Satulle, Mikolle, Ratchanceelle, Minnalle, Tiinalle ja Zhannalle, jotka ovat kertoneet tarinansa tähän julkaisuun.

Merja Forslund
Projektipäällikkö, Ohjuri

Haasteiden yli unelmien työpaikkaan

Kaustisella asuvalla **Tiina Kattilakoskella** oli takanaan useamman vuoden työtausta ravintolakokkina, kunnes hän päätti hakeutua keittiöstä ihmisten ilmoille. Viimeisen sysäyksen alanvaihtoon antoi asiakaspalvelusta ja ihmisten parissa olemisesta nauttivalle nuorelle naiselle lyhyt työttömyysjakso vuonna 2017.

Merkonomin koulutus oli kiinnostanut jo useamman vuoden ajan, ja niinpä ammattiopiston opinto- ja uraohjauksessa ehdotettu koulutuskokeilu kuulosti sopivalta vaihtoehdolta. Pientä jännitystä tuntui silti Kattilakosken mahanpohjassa hänen aikaisempien koulukokemusten vuoksi.

-Minua on aikaisemmin koulukiusattu, joten opiskelemaan lähteminen jännitti. Sain onneksi puhua näistä asioista ammattiopiston uraohjaajan kanssa etukäteen, ja hänen tuellaan uskalsin aloittaa opiskelut. Minusta huomaa helposti ulospäin, jos olen jännittänyt, ja uraohjaaja-Tuula tsemppasi minua niin ihanaasti. Hänen luonaan oli aina mukava käydä juttelemassa, Kattilakoski kertoo hymyillen.

Toinen Kattilakoskea jännittänyt asia oli opintoihin kuuluva matikka, jota hän yläasteella opiskeli mukautettuna. Hän kiittelee erityisopettajan antamaa tukea opiskelujen aikana.

-Olen aina ollut sellainen, joka oppii portaikko kerrallaan, sillä isojen kokonaisuuksien hahmottaminen on välillä hankalaa. Tällaisissa tilanteissa sain apua sekä erityisopettajalta että vanhemmiltani, hän kiittelee.

Kattilakoski aloitti opintonsa yhteensä kymmenen päivän pituisella koulutuskokeilulla, ja koska siitä jäi hyvä mieli, päätti Kattilakoski jatkaa merkonomiopintoja Ohjuri-hankkeen kautta. Lopulta hän siirtyi tutkintotavoitteeseen koulutukseen. Opinnot alkoivat hänen osaltaan työharjoittelulla, ja unelmien työharjoittelupaikka hänellä oli jo kiikarissa.

-Äitini on pitkään ollut töissä Kannuksen HalpaHallissa, joten päätin hakeutua työharjoitteluun Kaustisen myymälään, sillä se tuntui tutulta ja turvalliselta työpaikalta.

Onnistunut työharjoittelujakso poiki saman

tien tuurauksia, joita hän on tehnyt siitä lähtien.

Kattilakoski onkin päässyt nyt toden teolla ihmisten ilmoille, sillä hänen työtehtäviinsä kuuluvat sekä kassalla että kemikalio-osastolla työskenteleminen. Hänen aurinkoinen luonteensa ei ole jäänyt työkavereiltakaan huomaamatta.

-Tiina on niin avulias, huomaavainen ja asiakaspalveluhenkinen, että toista saa hakea, kehuvat kollegat ohimennen.

Kattilakoski sai merkonomin paperit käteensä ensimmäisten joukossa alkuvuodesta 2019. Vaikka häntä aluksi jännitti opiskelemaan lähteminen, on hän nyt pystynyt jättämään menneisyydessä kokemansa asiat taakseen. Positiivinen opiskelukokemus on tuonut rentoa ja innostunutta asennetta elämään.

Oppilaitos tukee oppimisen haasteissa

Vaikka opiskelijalla olisikin oppimisen haasteita, eivät ne kuitenkaan aina ole esteenä opiskelulle, vaan oppilaitoksen tehtävänä on tarjota ohjausta ja tukea opiskelijan kohtaamiin haasteisiin. Opinto- ja uraohjaaja Sirpa Salo arvelee, että noin 20 prosenttia opiskelijoista kokee kärsivänsä jonkinlaisista oppimisen haasteista.

-Monelle on toki saattanut jäädä taustalle kummittelemaan esimerkiksi lapsuudessa toivotetut haasteet oppimisessa, vaikka tänä päivänä pärjäisikin ihan hyvin.

Opinto- ja uraohjaaja Merja Forslund jatkaa todeten, että oppimisvaikeuksien sijaan tulisi useimmiten puhua oppimisen erilaisuudesta. Haasteita saattaa olla jollakin opiskelun kannalta tärkeällä osa-alueella, kun taas toinen osa-alue voi kompensoida näitä haasteita.

-Muistan yhden opiskelijan, jolla oli hankalat oppimisvaikeudet ja hän ihmetteli itsekkin, miten oli päässyt opiskelemaan alaa. Hän valmistui, ja hänestä tuli todella hyvä alan työntekijä, Forslund kertoo hymyillen.

-Kun oppimisen haasteet tulevat esille jo opinto- ja uraohjauksessa, pystytään löytämään opiskelua helpottavia keinoja. Opiskelun ei tarvitse kaataa oppimisen haasteisiin, jatkaa Salo.

-Jännitys ei tänä päivänä ole enää pelkästään negatiivinen sana, vaan nyt vatsassa lentelevät innostuneet perhoset, kun elämässä tapahtuu jotain uutta, Kattilakoski kertoo hymyillen.

Kielimuuri hidasteena

Venäjän Murmanskista kotoisin oleva **Zhanna Jylhä** tapasi miehensä Ivalossa sijaitsevassa kahvilassa, jossa hän usein vietti aikaa. Hän ihmetteli, miksi vieras mies toistuvasti katseli häntä niin kiinnostuneena, joten hän päätti moikata. Siitä alkoi tarina, joka vei Jylhän lopulta asumaan Kokkolaan, tulevan miehensä kotiseudulle, jossa he ovat asuneet nyt kahdeksan vuoden ajan.

Jylhällä on taskussaan kaksi venäläistä tutkintotodistusta, ja hän on toiminut Venäjällä niin myyjänä kuin lasten- ja naistenvaatteita ompelevana yrittäjänäkin. Kokkolaan muuttuaan töiden hakeminen ei kuitenkaan ollut aivan yksinkertaista. Ensimmäiseksi oli opeteltava suomen kieli.

-Menin suoraan suomen kielen kurssille, joka kesti 10 kuukautta. Sen jälkeen pääsin työkokeiluun SPR:lle, jossa sain olla ensin kolmen kuukauden pätkän ja sitten vuoden töissä. Menin sen jälkeen vielä suomen kielen jatkokurssille ennen kuin jäin kolmeksi vuodeksi äitiyslomalle ja hoitovapaalle, Jylhä kertoo.

Sosiaalisesti luonteeksi itseään kuvaava Jylhä ei innostu kotona olemisesta, joten työnhaku jatkui aktiivisena hoitovapaan jälkeen. Hän kertoo, että jotkut tutut ovat aikoinaan ihmetelleet hänen intoaan päästä työelämään kiinni, mutta toteaa yksinkertaisesti, että kotona istuminen ei tunnu henkisesti hyvältä.

-Minulla on parempi olo, kun saan tehdä oman osuuteni ja saan olla sosiaalinen, hän toteaa.

Vaikka suomen kieli tuntui edelleen vaikealta, päätti Jylhä kierrellä kaupat ja marketit läpi toiveenaan löytää työpaikka. Sellaista ei kuitenkaan ensimmäisen kierroksen jälkeen löytynyt, mutta sen sijaan hän pääsi työkokeiluun Citymarketiin.

-Viihdyin siellä ja sain hyvän todistuksenkin. Koin kuitenkin, että minulla on edelleen hankaluuksia kielen kanssa. Moni puhuu ruotsin kieltä tai suomea murtaen, ja silloin minulla on hankala ymmärtää, Jylhä harmittelee.

Jylhä oli aikaisemmin kuullut ystävältään työpaikasta nimeltään Accon. Hän tiesi, että ompelijantaustasta voisi olla tuossa kyseisessä työpaikassa hyötyä, joten hän päätti Kokkoyösaatiön ohjaajan kanssa laatia hakemuksen, ja pääsikin työhaastatteluun.

-Se haastattelu meni tosi huonosti, koska

jännitin niin kovasti. En edes muistanut näyttää laukussa olevia tutkintotodistuksiani, Jylhä harmittelee.

Seuraavaksi aktiivinen Jylhä asteli ammattiotopiston opinto- ja uraohjaaja Sirpan ohjaamana Kohti uutta ammattia-koulutukseen, jonka ensimmäisessä tapaamisessa käytiin läpi kunkin opiskelijan toiveita.

-Minä sanoin, että haluan ompelijaksi Acconille, Jylhä kertoo nauraen.

Niinpä opettaja Tuula Paavola-Ylitalo otti puhelimen käteensä ja soitti kyseiseen firmaan. Tämä johti kahden kuukauden mittaiseen Ohjuri-koulutuksen työharjoitteluun, jonka jälkeen hänelle kirjoitettiin puolen vuoden pituinen työsopimus. Nyt joulukuussa työsopimus on katkolla, ja Jylhä toivoo sille jatkoa.

-Ompelukoneet ovat laadukkaita, työkaverit mukavia ja palkka on hyvä. Toivon todellakin, että saan jatkaa, sillä tämä työpaikka oli mi-

Kielimuuri murskataan motivaatiolla

Hiljattain Suomeen muuttaneella saattaa olla hankaluuksia löytää oma paikkansa opiskelu- tai työelämässä.

Ensimmäinen askel on parantaa kielitaitoa kielikoulutusten avulla. Joillakin aloilla pärjää vähäisemmälläkin kielitaidolla, kun taas toisilla kielitaidon on oltava melko hyvä.

Kielitaitoa voidaan kartuttaa perinteisten kieliohjelmien lisäksi myös ammatillisilla opinnoilla.

Merja Forslund Keski-Pohjanmaan ammattiotopistosta kertoo, että Ohjuri-hankkeessa järjestetyt eri ammattialoille suunnatut koulutukset ovat antaneet mahdollisuuden myös suomen kielen oppimiseen.

-Järjestimme koulutuksia esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla, ja niiden aikana huomasimme, kuinka maahanmuuttajaopiskelijoiden kielitaito karttui samaan tahtiin ammattisanaston oppimisen kanssa.

Forslund nostaa esille hyvän motivaation ja asenteen monen maahanmuuttajan eduksi, sillä maahanmuuttaneet ovat usein valmiita tekemään paljon töitä sen eteen, että pystyisivät sopeutumaan yhteiskuntaan.

-Osoittaa rohkeutta lähteä lähestymään työelämää, vaikka kielitaito onkin vielä puutteellinen. Tuo rohkeus kantaa usein pitkälle, Forslund toteaa.

nulle kuin lottovoitto. Koen, että uraohjaajat olivat oikeasti kiinnostuneita minun uratoiveistani, ja sain heiltä valtavasti apua työnhakuprosessissa, hän kiittelee.

Satu oppii käytännön kautta

-En ole koskaan ollut hyvä koulussa, huomasin sen jo nuorena tyttönä. En opi pulpetissa istumalla, vaan paremmin käytännön tekemisen kautta. Peruskoulun kävin kontaten läpi, ja siihen se jäikin.

Näin toteaa kokkolalainen **Satu Hakunti**, joka juuri tuosta syystä aloitti työnteon hyvin varhaisessa vaiheessa. Kahvilat, grillit ja ravintolat ovat tulleet tutuiksi työuran varrella. Viimeisimmät kosketukset tarjoilijan töihin Hakunti sai Hakalax pubissa, jossa hän toimi viimeiset vuodet myös yrittäjänä.

Kun publi vuonna 2015 joutui tulipalon valtaan ja paloi kokonaan, jäi moni rakennuksessa asunut asunnottomaksi ja työntekijä työttömäksi. Saman kohtalon koki myös Hakunti, jolla oli edessään kolmen vuoden työttömyys. Hän kertoo, että tulipalon aiheuttama henkinen taakka vaati omat veronsa.

-Tulipalosta aiheutui niin monelle harmia, että nuo kolme vuotta toimivat ikään kuin terapiana. Yrittäjänä toimiminen oli myös ollut melko stressaavaa, ja uskon että tarvitsin nuo kolme vuotta pääkopan nollaamiseen, Hakunti toteaa.

Kun aktiivimalli tuli voimaan, päätti Hakunti, että hän ei jää kotiin tappelamaan lippujen ja lappujen kanssa, vaan kotonaolo saa riittää. Kuin kohtalon saattamana pääsi hän saman tien tutustumaan uuteen tulevaan ammattiinsa.

-Jouduin vanhimman tyttäreni kanssa olemaan pitkän pätkän yhteispäivystyksessä, ja siellä aloin seuraamaan siivoojien työs-

kentelemistä. He vaikuttivat iloisilta ja siltä, että viihtyvät työssään. Siitä kului muutama päivä, ja olin jo ammattiopiston opinto- ja uraohjaaja Tuula Paavola-Ylitalon luona keskustelemassa siivousalan koulutusmahdollisuuksista, Hakunti kertoo hymyillen.

Ohjauskeskustelussa Hakunti sai kuulla monenlaisista väylistä siivousalalle pääsyyn: tutkintokoulutus, oppisopimuskoulutus, työllistämistuki. Kun Hakunti parin viikon ajan pääsi tutustumaan siivousalan koulutukseen, tuli hän samaan tulokseen kuin nuorenakin – koulunpenkki ei ole häntä varten.

-Soitin SOL:ille ja kysyin, onko heillä paikkoja auki, ja sain saman tien ajan työhaastatteluun. Tuulalta sain mukaani monenlaisia vaihtoehtoja, miten minut voisi palkata.

Työnjohtaja sanoi kuitenkin, että mitään näistä vaihtoehtoista ei tarvita, vaan pääsen suoraan töihin. Sain siis saman tien normaalia palkkaa ja aloitin työt seuraavana päivänä. Näin nopeasti tilanteet kääntyvät, Hakunti toteaa tyytyväisenä.

-Ohjauskeskustelusta oli suuri apu, enkä usko, että olisin ilman sitä saanut itsestäni tuolla lailla irti, että olisin alkanut kyselmään työpaikkoja, hän jatkaa.

Nyt Hakunti on siis yhtynyt hymyilevien siivoojien joukkoon ja töitä on takana jo pian vuoden verran. Alku oli jännittävä, mutta hyvä perehdytys, hyvät työkaverit ja iloinen työilmapiiri ovat saaneet olon turvalliseksi.

-Nautin siitä, kun töitä on riittävästi ja saan liikkua työpäivien aikana. Tällä työllä on ollut positiivisia vaikutuksia painoonkin, jota lähti 20 kiloa niin, että paukahti, Hakunti iloitsee.

Kun Hakunti vertaa nykypäivän työntäyteistä arkea työttömänä oloon, eroavat ne kuin päivä ja yö. Kotona oleminen alkoi jo pitkästyttämään, eikä rahallisestikaan pystynyt suuria hankintoja tekemään.

-Ajattelin tuolloin, että en minä enää tällaisena 50-vuotiaana mitään töitä löydä. En olisi kuuna päivänä kuvitellut, että saisin vielä vakipaikan jostakin. Nyt työssäkäyvänä pystyn nauttimaan vapaa-ajastakin aivan eri tavalla. Nautin vapaalla ollessani saunomisesta ja teen ihan tavallisia asioita - ja nyt saan todella tuntea ansaitsevani sen vapaa-ajan.

Koska monella on ennakkoluuloja siivousalaa kohtaan, haluaa Hakunti kertoa, että se on paljon hausempaa kuin moni kuvittelee.

-Tätä ei voi verrata kotisiivoukseen. Vaikka ei kotona olisikaan siivousintoinen, voi tämä silti olla mukavaa ja hauskaa. Minusta tässä on parasta se, että oman työn jäljen näkee saman tien. Kaikkein tärkeintä on kuitenkin se, että saan kuulua hyvään työporukkaan, jonka kanssa juttu lentää työnteon lomassa, Hakunti summaa.

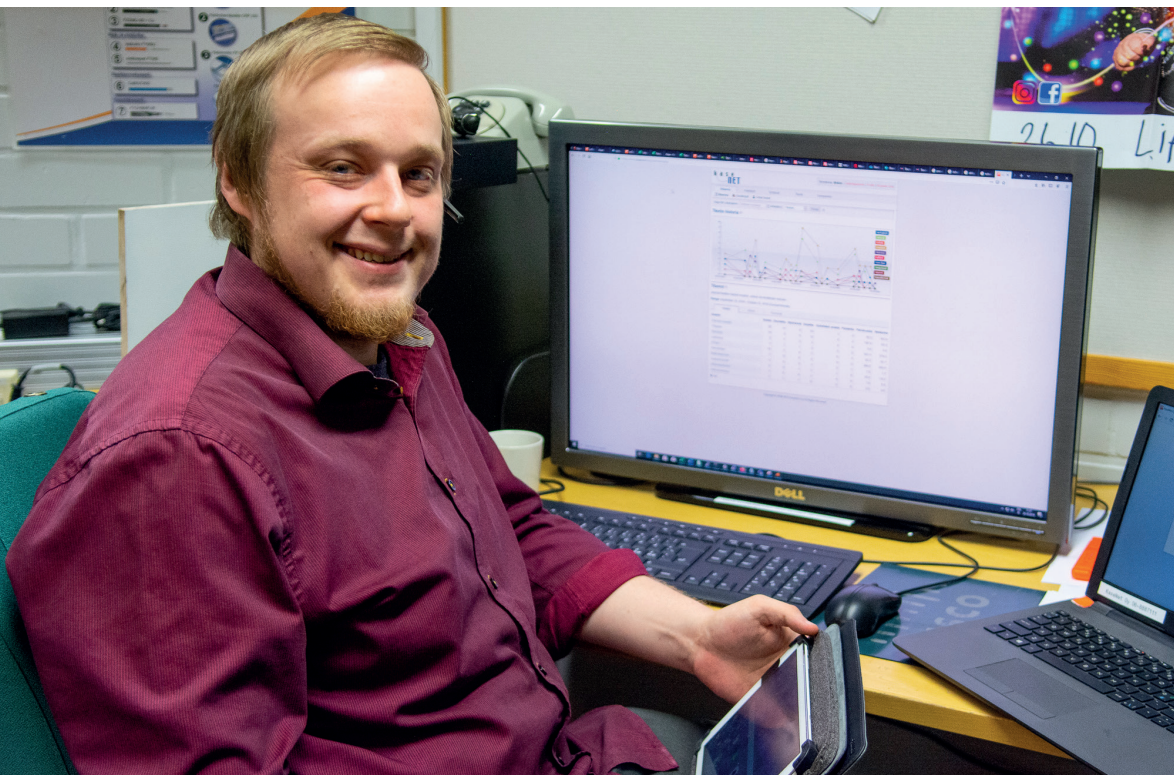
Miten pääsen kiinni uuteen alkuun?

Kotiin jämähtäminen on yleinen ongelma varsinkin, jos taustalla on pitkään jatkunut työttömyys tai vaikkapa useamman vuoden kestänyt kotiäitiys. Myös työuupumuksen läpikäyminen on tilanne, jolloin kodin turva usein tuntuu parhaimmalta. Joskus kynnyksen ylittäminen tuntuu hankalalta, kun ei tiedä mihin omat voimat riittävät. Kun kynnyksen lopulta uskaltaa ylittää, on voimaantumisen tunne käsinkosketeltava.

-Jotkut ovat yksinkertaisesti kokee neet, että he eivät uskalla lähteä kokeilemaan uutta. Yksikin opiskelija luuli aluksi, että hänestä ei enää ole opiskelijaksi tai työelämään, mutta lopulta hänestä tuli opiskelija, joka saa heittämillä täysiiä kymppeniä. Hauras epävarmuus muuttuikin säteileväksi onnistumiseksi, opinto- ja uraohjaaja Tuula Paavola-Ylitalo iloitsee.

-Hyvin monella on opiskeluun tai työnhakuun lähtemisen pelon taustalla esimerkiksi sosiaalisten tilanteiden pelko. Näissä ja muissakin tapauksissa voi pienikin onnistuminen saattaa matkaan valtavan lumipalloefektin, toteaa opinto- ja uraohjaaja Merja Forslund nauraen.

-Meidän uraohjaajien tavoitteena on, että jokainen ohjaukseen tuleva lähtee meidän luotamme hieman voimaantuneempana kuin hän oli tänne tullessaan, jatkaa opinto- ja uraohjaaja Sirpa Salo.

Sairastuminen vei uusille urille

Kun **Mikko Remes** vuonna 2017 huomasi, ettei pystynyt perinnöllisen lihassairauden puhkeamisen myötä enää antamaan täyttä työpanosta kiinteistöhuoltomiehenä, päätti hän ryhtyä selvittämään mahdollisuuksia uudelleenkouluttautumiseen.

Vuonna 2017 hän oli lihastautiliiton sopeutumisvalmennuskurssilla Kalajoella ja

samoihin aikoihin hän kävi myös keskustelemassa ammattiopiston uraohjaaja Tuula Paavola-Ylitalon kanssa uusista koulutusmahdollisuuksista.

Koska Remes oli jo alakouluajoista lähtien ollut kiinnostunut teknisistä laitteista, ja oli purkanut ja kasannut tietokoneita kavereidensa kanssa jo silloin, tuumasi hän, että datanomi voisi olla hänelle soveltuva uusi ammatti. Ennen opiskelujen aloittamista hän selvitti, sopsisiko istumatyö hänelle.

Ensimmäisen kosketuksen alan koulutukseen hän sai osallistumalla Ohjuri-hankkeen Rimakauhusta rohkeuteen -koulutukseen, ja sen myötä tutustumalla ammattiopiston datanomilinjaan loppuvuodesta 2017. Hän ty-

kästy siihen, ja siirtyi koulun kirjoille heti keväällä.

Työharjoittelupaikan hän sai Kasenetiltä, ja pääsi sinne saman tien myös kesätöihin.

-Opinnot ja harjoittelut kulkivat käsi kädessä, sillä jokaiseen viikkoon sisältyi molempia. Se oli mukavaa, sillä sain saman tien ottaa opitut asiat konkreettisesti hyötyyn työharjoittelupaikassa.

Kesätöitä tein kierrellen Toholammin kouluja päivittäen ja huoltaen tietokoneita ja laitteita.

Remeksen opinnot hoituivat ripeästi alta pois, ja valmistuminen koitti jo helmikuussa 2019. Valmistumisensa jälkeen hän on työskennellyt Kasenetillä kokopäiväisenä.

-Työtehtävät ovat lähinnä asiakaspalvelua ja tiktijärjestelmän hallinnointia. Minun kauttani kulkevat siis asiakaspalveluviestit ja tukipyyntö yrityksen sisällä. Minä ohjaan kunkin pyynnön oikealle osastolle. Kyseessä saattaa olla kotipäätelaitteen hajoaminen tai suurempi kaapelivaurio, Remes kertoo.

-Tämä on välillä melkoista salapoliisityötä, kun yritämme ratkoa pulmia. Tärkeintä on tehdä työ niin, että myös asiakkaalle jäisi hyvä mieli hommasta, hän jatkaa.

Koska lihassairauden puhkeamisen oireet tulivat aikoinaan yhtäkkiä, oli Remeksen mieli tuolloin maassa. Aika kului kotona istuen ja odottaen, että tulevaisuudelle löytyisi uusi suunta. Hän kiittelee työvoimatoimiston ja lihastautiliiton antamaa tukea noina aikoina.

-Molemmista oltiin tiiviisti yhteydessä, joten sain virallisten kanavien kautta paljon tukea, hän kiittelee.

Vaikka uusi ala ammattiopiston opintojen myötä löytyikin varsin nopeasti, ei siirtyminen ruumiillisesta työstä it-alan töihin ollut aivan mutkatonta. Kiinteistöhuoltajan töissä pystyi päivän päätteeksi näkemään oman työnsä tuloksen, kun it-alalla se ei olekaan niin selvää. Tuon ajatusmallin purkamiseen kului Remeksellä aikaa.

-Aikaisemmin pystyin työpäivän päätteeksi katsomaan, että tulipas tuosta pensasaidasta hyvännäköinen leikkuun jälkeen. Tässä työssä työpanosta ei ole yhtä helppo konkreettisesti nähdä ja se oli itselleni aluksi hieman vaikea asia. Onneksi saamme asiakkailta palautetta, joiden ansiosta saan tuntea tehneeni hyvää työtä, hän toteaa hymyillen.

Sairaus voi avata uusia ovia

Suurimmat työkyvyttömyyteen ajavat syyt liittyvät tukirangan ongelmiin, selkävaivoihin, käsi- tai jalkaongelmiin tai mielenterveyteen liittyviin ongelmiin. Sairaudet tulee huomioida tulevaa alaa pohtiessa, jotta löytyisi soveltuva ammattiala ja työnteko onnistuisi jatkossa ongelmitta. Opinto- ja uraohjaaja Tuula Paavola-Ylitalo Keski-Pohjanmaan ammattiopistosta kertoo, että kun ammatinvaihtaja on joutunut luopumaan ammatistaan, on uraohjaajien tehtävänä löytää heistä sellaisia taitoja ja vahvuuksia, joita voisi hyödyntää jollain toisella alalla.

-Moni tulee meidän pakeille tietäen, mihin he eivät pysty, mutta tietävät harvoin, mitä he voisivat tehdä. Tällöin annamme heille mahdollisuuksia päästä kokeilemaan ja testaamaan eri aloja.

Vaikka jotkut ammatinvaihtajista ovatkin joutuneet jopa luopumaan unelma-ammattistaan, näkevät he usein ammatinvaihdon uutena mahdollisuutena.

-Joskus on käynyt jopa niin, että kun muut asiat loksahavat kohdalleen ja esimerkiksi työpaikka löytyy, eivät terveysasiat olekaan enää niin mielessä. Ihminen on aina kokonaisuus, toteaa opinto- ja uraohjaaja Sirpa Salo.

”Tämä oli minulle juuri oikea aika opiskella”

Kun kokkolalainen **Minna Paasila** oli nuori, eivät häntä opiskelut kiinnostaneet. Peruskoulun jälkeen aloitettu puhdistuspalvelualan koulutus ei tuntunut omalta, joten se jäi kesken.

Lyhyiden koulutusten ja perheen perustamisen jälkeen Paasila huomasi olevansa edelleen vailla tutkintoa.

Neljän lapsen äitinä hän oli huomannut viihtyvänsä kotona ja kuvaileekin olleensa ylpeä kotiäiti.

Lapset ovat saaneet nauttia äidin hoivasta pitkään. Paasila kertookin omaavansa vahvan hoivavietin, joka nousi esille myös silloin, kun hänen oma isäpuolensa sairasti.

-Hoidin isää puolen vuoden ajan, ja huomasin että minulla on erittäin kova tarve auttaa ihmisiä.

Sukulaisetkin tukeutuvat usein minuun, ja minä autan iloisesti, Paasila kertoo hymyillen.

Niinpä Paasilan mielessä alkoi kyteä ajatus hoiva-alalle suuntaamisesta. Työttömyys oli

kuitenkin nakertanut itseluottamusta, eikä ponnistuslautaa eteenpäin tuntunut löytyvän.

-Olen aina ollut vaatimaton, eikä itseluottamusta ole oikein ollut. Työttömänä oleminen oli aika raskasta aikaa, kun en oikein tiennyt mikä minusta tulisi. Lopulta päädyin Kokkotyösäätiön järjestämään vuoden mittaiseen ammatilliseen kuntoutukseen, joka oli minulle kuin lottovoitto, koska vihdoinkin oman elämäni olevan minun käsissäni.

-Sairastuin fibromyalgiaan luultavasti hometalossa asuminen seurauksena. Sen johdosta kärsin fyysisistä oireista ja unettomuudesta. Silloin tuntui, että jäin kokonaan työelämän ulkopuolelle kipujen vuoksi. Työkokeiluna kävin kokeilemassa monia eri aloja, ja edelleen hoiva-ala tuntui omimmalta.

-Kävin Kokkotyösäätiön ohjaamana Sirpa Salon luona opinto- ja uraohjauksessa Kpedu:lla, ja hyvin pian sain tietää, että olisi alkamassa lähihoitajakoulutukseen tähtäävä työvoimakoulutus.

Paasila ei jäänyt asiaa miettimään, vaan haki samalta istumalta opiskelemaan.

-Aluksi jännitti, että miten pärjään. Matikka ja ruotsi ovat aina olleet hankalia aineita, joten ne aiheuttivat aluksi hieman huolta. Opettajat ovat kuitenkin olleet niin ihania, ja olen saanut paljon onnistumisia, joten itseluottamuksenikin on parantunut. Olen rohkaistunut keskustelemaan tunneilla ja nauttinut siitä valtavasta tuesta, jota olen saanut sekä opettajilta että perheeltäni.

Nyt Paasila on jo siirtynyt opiskelemaan lähihoitajan kokotutkintoa, ja valmistuminenkin siintää jo silmissä. Sen voisi sanoa olevan hänelle jopa unelmien täyttymys.

-Ajattelin jossain vaiheessa, että minulla täytyy olla paperit kourassa, kun täytän 40 vuotta. Kysyin hiljattain opettajalta, mikä on arvioitu valmistuspäivä. En ollut uskoa korviani, kun kuulin, että se on päivää ennen 40-vuotispäivääni, Paasila kertoo nauraen.

-Silloin ajattelin, että tämän oli todella tarkoitettu menevän näin. Tämä oli minulle juuri oikea aika opiskella.

Minna Paasilan terveiset lukijoille:

Pitää kuunnella sydämen ääntä. Jos jotain haluaa, sen pystyy saavuttamaan. Kukaan ei ole liian vanha opiskelemaan.

Soveltuuko opiskeleminen minulle?

Voiko aikuisiällä oppia uutta? Kannattaako opiskelemaan lähteminen? Onko opiskeleminen taloudellisesti kannattavaa? Tällaisia asioita pohtii moni, joka aikuisiällä harkitsee opiskelujen aloittamista. Opinto- ja uraohjaaja Sirpa Salo Kokkolan ammattiopistosta toteaa, että moni elää mielikuvien varassa ja usealla saattaa olla virheellinen käsitys opiskelemisesta. Näistä mielikuvista päästään kuitenkin hyvin usein yli ohjauksen avulla.

-Työnhakijat tuntevat melko huonosti esimerkiksi erilaiset opiskelun rahoitusmahdollisuudet. He eivät useinkaan tiedä, että opiskella voi niin työvoimakoulutuksena, työttömyystuudella tai oppisopimuksella, jonka aikana saa työehtosopimuksen mukaista palkkaa, Salo listaa.

Opiskelun aloittamisen esteenä saatetaan olla pelko kotoa lähtemisestä varsinkin, jos taustalla on pitkä työttömyysjakso tai vaikkapa usean vuoden kestänyt kotiäitiys.

-Moni nauttii lopulta siitä, että pääsee kotoa pois ja saa kiinnittyä johonkin porukkaan. He kokevat usein lopulta, että opiskelu on hyvin erilaista kuin mitä he olivat odottaneet. Aikuisiällä opiskeleminen voi olla jopa hedelmällisempää kuin nuorena, sillä aikaisempaa kokemusta pystytään tähän yhdistämään uuteen opittuun.

Unelmat toteen uudessa kotimaassa

Kun kokkolalainen **Ratchanee Toijantuek** kahdeksan vuotta sitten tapasi tulevan miehensä kotimaassaan Thaimaassa, oli hänellä edessään muutto uuteen maahan. Pariskunta avioitui vielä samana vuonna, sillä viisumi-käytännöt eivät muutoin olisi sallineet pidempiaikaista asumista Suomessa.

Toijantuek ei ollut kotimaassaan opiskellut itselleen ammattia, sillä eroperheessä siihen ei ollut varaa. Hän kertoo, että jopa peruskoulu on maksullinen, joten hän oli joutunut jättämään senkin kesken 15-vuotiaana.

-Aloitin työnteon kotimaassani jo kuusitoistavuotiaana. Olen ollut töissä hotelleissa ja tehnyt muun muassa siivous- ja pakkaushommia, hän kertoo.

Nyt 30-vuotias Toijantuek on asunut Suomessa kahdeksan vuoden ajan. Alkutekijöikseen hän opetteli suomen kielen käymällä kymmenen kuukautta kestävän kurssin Kokkolan seudun opistolla, jonka jälkeen hän jatkoi kielen opiskelemista vielä Kpedun Kälviän toimipisteessä, ja nyt kielen puhuminen sujuu jo kiitettävästi.

-Samassa ryhmässä oli sekä aikuisia että nuoria, ja puhuimme keskenämme suomea,

vaikka ryhmässä oli muitakin muualta tulleita.

Suomen kielen opiskelujen jälkeen koitettiin perheen perustaminen. Kolmen vuoden ajan Toijantuek hoiti nyt nelivuotiaasta tyttärensä kotona, kunnes oli aika suunnata katseensa töiden tai opiskelujen pariin. Kpedun Ohjuri-hankkeen myötä hänelle avautuivat monenlaiset uramahdollisuudet.

-Kävimme ohjauskeskustelussa läpi minulle sopivia koulutusmahdollisuuksia. Kiinnostavimmaksi niistä nousi elintarvikeala, johon pääsinkin tutustumaan kolme kuukautta kestäneessä Kohti uutta ammattia -koulutuksessa.

Ohjuri-koulutuksen aikana Toijantuek sai työharjoittelupaikan paikallisesta marketista, ja pääsi sinne osa-aikatoihin heti koulutuksen jälkeen. Työtehtävänään hänellä on ollut he-

delmä- ja vihannesosastosta huolehtiminen. Nyt hänen toiveenaan on löytää työ, jossa tarjoaisi vieläkin enemmän työtunteja, sillä pirtteällä ja yritteliäällä nuorella naisella on unelmat toteutettavina:

-Haluan tienata omaa rahaa, ja hankkia omakotitalon, hän kertoo hymyillen.

Mikä on minunalani?

Välillä opinto- ja uraohjaukseen ohjautuu henkilöitä, jotka eivät itse tiedä, mitkä alat heitä kiinnostaisi.

Tällöin ohjauksen aikana keskustellaan muun muassa asiakasta kiinnostavista asioista. Kun löytyy asioita, joista henkilö on kiinnostunut, pystytään niitä lähteä konkretisoimaan.

-Esille saattaa tulla esimerkiksi sellaisia yksityiskohtia, että henkilö pitää autolla ajelusta, ei tykkää paikallaan olemisesta tai, että hän on rohkea. Luonteenpiirteiden, ominaisuuksien ja vahvuuksien kautta päästään kartoittamaan niitä aloja, jotka hänelle voisivat soveltua, toteaa opinto- ja uraohjaaja Tuula Paavola-Ylitalo.

Ammatillisiin koulutuksiin ja alan yrityksiin tutustumalla työnhakijat näkevät, mitä kaikkea työelämässä ja opintojen aikana tehdään. Tämä helpottaa oikean alan löytymistä.

-Joskus ohjattava saattaa haluta jollekin tietylle alalle, mutta kuukauden päästä huomaakin, että se ei ollutkaan häntä varten. Tällaisten tilanteiden ehkäisemiseksi suosittelemme tutustumista uuteen alaan ensiksi työ- tai koulutuskokeilun merkeissä, Paavola-Ylitalo vinkkaa.

Opinto- ja uraohjauksessa on tärkeää aito kohtaaminen

Opinto- ja uraohjaus on olla käytännönläheinen ja konkreettisia urasuunnitelmia edistävä palvelu.

Opinto- ja uraohjauksen työmalli on syntynyt ja jalostunut pitkäaikaisen kokemuksen myötä käytännön ohjustyötä tekemällä.

Opinto- ja uraohjauksen ideana on kohdata ohjausta tarvitseva, muutostilanteessa oleva asiakas henkilökohtaisessa ohjaustapaamisessa. Asiakkaat hakeutuvat palveluun työllistymistä tai kuntoutumista tukevan verkoston ohjaamana, osa asiakkaista ohjautuu palveluun myös itse.

Palveluun ohjautuessa asiakas täyttää esitietolomakkeen, joka antaa opinto- ja uraohjaajalle tärkeää taustatietoa asiakkaasta; aikaisemmasta työ- ja koulutusurasta, taidoista, kiinnostuksen kohteista sekä elämäntilannetekijöistä, jotka vaikuttavat urasuunnitelmaan.

Ohjaustapaamisessa pyritään vastavuoroiseen ja tasavertaiseen kohtaamiseen. Tärkeää on tukea ja kannustaa asiakasta vahvuuksien tunnistamisessa, koulutusta tai työllistymistä edistävän suunnan löytymiseksi. Hyvään ohjauskeskusteluun kuuluu aina kohtaaminen, työntekijän ymmärrys, keskustelun johdonmukaisuus ja pyrkimys edistää asiakkaan omaa toimijuutta.

Keskiössä on opinto-ohjauksen perusperiaatteet: aika, kunnioitus ja läsnäolo. Ohjauksen aikana asiakkaalta pyydetään suostumuslomake urasuunnittelutietojen vaihtoon, jotta hänen kannaltaan oleelliset toimijat voivat tehdä tarvittaessa yhteistyötä urasuunnitelman edistämiseksi.

Sirpa Salo

Opinto- ja uraohjaaja, Ohjuri

*”Hyvä kohtaaminen laittaa kiven kenkään.
Ensin se tuntuu vain vähän, mutta alkaa vaikuttaa
suhtautumiseen. Lopulta se hankaa niin,
että asialle on tehtävä jotakin. Kohtaaminen on siis vaikuttanut
motivoivasti ja siinä on nostettu tärkeitä asioita eteen.”*

J. Oksanen

*”Kiitos eilisestä tapaamisesta!
Tuli olo, että tulin kohdatuksi,
ja että yhdessä oikeasti kartoitettiin tilannetta.”*

Ohjuri (S20462)	
Toimintalinja ja erityistavoite:	3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus 6.1. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen
Rahoittajat:	EU/ Euroopan sosiaalirahasto, valtio, Kokkolan ja Kaustisen seutukunnan kunnat (25%)
Rahoitus:	
Päätoteuttaja:	Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä
Osatoteuttaja:	Kaustisen seutukunta
Toteutusaika:	1.8.2015-31.12.2020
Osallistujamäärä (31.12.2019)	680
Ohjuri koulutukset ja palkkatuki	
Koulutus:	904 000€
Palkkatuki:	506 000€
Opiskelijamäärä:	238
Oppilastyöpäivät:	11 350 oppilastyöpäivää

 **KESKI-POHJANMAAN
KOULUTUSYHTYMÄ**
Mellersta Österbottens utbildningskoncern

 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

 Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Teksti ja kuvat: Martina Store.

Layout ja taitto: Mainostoimisto Henrix. Paino: Forsberg Rahkola 2020.